Проців О.Р.

Protsiv O. R.

Івано-Франківське обласне управління лісового та мисливського господарства
e-mail: oleg1965@meta.ua

З історії мисливства у Гриняві

From the history of hunting in Grynyava

З 1878 року в Австро-Угорщині запроваджено ведення статистика добутої дичини. Зокрема, за період з 1878 по 1887 рік відповідно до звіту Дирекції державних лісів Галичини було добуто 33 ведмеді, при чому у Гриняві – 6, що найбільше з усіх державних мисливських ревірів Галичини. За цей період у Дорі добуто 4, по 3 – у Мізуні, Суходолі, Болехові, Ясені (Spausta W.)[1][1]. Слід відмітити, що статистичні дані не відповідали фактичній чисельності добутих тварин, вони були набагато вищими. І цьому є підтвердження: лише гайовий Петро Волчук із Гриняви втратив лік добутих ведмедів після п'ятдесяти голів (Burzyński W.) [2][2], що набагато перевищує офіційні показники. Практично аналогічної думки притримувався делегат (представник) Галицького мисливського товариства у Косівському повіті Людвикевич, який відзначав, що «далеко в горах – Ясенові, Жаб'є і Гриняві, умови для дичини є ідеальним, але їхній стан є дуже поганий. Великі масиви заселяють гуцули, які є нищівниками дичини, і через них чисельність дичини неможливо збільшити. Гуцул від народження є браконьєром, бо він набрався браконьєрського досвіду від батька та діда (Ludkiewicz J.) [3][3]. <u>Нелегальне полювання та його знаряддя стали предметом виставки на загальнокрайовій виставці у Львові. Державне лісове</u>

[1] Spausta W. Niedżwiedż / Władysław Spausta // Łowiec. – 1896.– № 8. – S. 115.

[2] Burzyński W. O niedżwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 9.

[3] Ludkiewicz J. Sprawozdanie delegatów / Jan Ludkiewicz //Łowiec. – 1905. – № 23. – S. 273-274.

управління з Гриняви представило капкани та саморобні знаряддя, які гуцули використовують для добування ведмедів (Starkl J., Fiszer Z.)[4][4].

Крім шести ведмедів, відповідно до статистики, за цей період у Гринявському державному ревірі добуто 12 козуль, 36 зайців, 72 глухарі, 16 тетеруків, 466 орябків, 11 диких качок, 10 вовків, 43 лисиці [5][5].

З середини двадцятих років XX ст. у Другій Речі Посполитій запроваджено не лише ведення статистики добутої дичини, але й наявної популяції. Так, у доповіді про східні Карпати [6][6] фігурувала чисельність дичини, яку обліковували на території Державної дирекції лісів у Станиславівському воєводстві. Зокрема, на території Гринявського надлісництва було обліковано 80 оленів, 20 ведмедів, 70 кабанів, 55 вовків, 18 рисів, 5 диких котів, 450 глухарів, 2500 рябчиків. На території Державної дирекції лісів Станиславівського воєводства (площа – 196 тис. га) нараховували 1300 оленів, 59 ведмедів, 471 кабан, 715 глухарів, 185 тетеруків, 5600 рябчиків. У середньому на 1 тис. га державних лісів обліковано 6,6 оленів, 0,3 ведмедя, 2,3 кабани, 3,6 глухаря, 1 тетерук, 28 рябчиків. Тогочасні мисливські часописи відзначали, що у 1929 році у мисливських ревірах Львівської дирекція державних лісів було: у Перегінському ревірі – 15 ведмедів, у Гринявському –

[4] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 2-10.

[5] Wykaz zwierzyny ubitej w lasach kameralnych w Galicyi w dziesięcioleciu 1878 do 1887, wraz z wykazem zwiezostanu w tych lasach z końcem roku 1887, zestawione przez c.k. dyrekcyę lwowską domen i lasów//Łowiec. – 1888. - № 4. – S. 69.

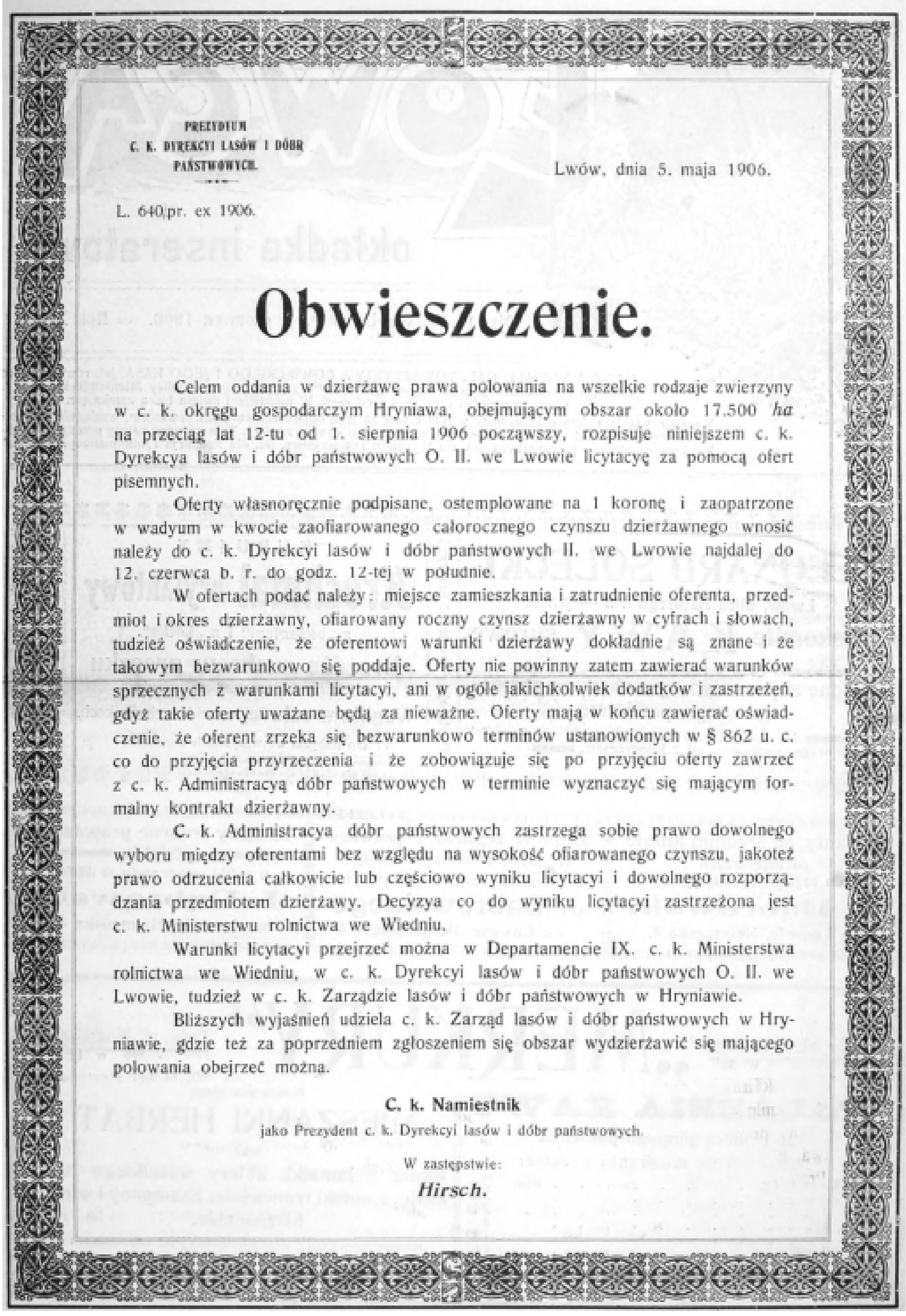
[6] Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-187.

13 [7].[7] У 1930 році в Станиславівському воєводстві нараховувалось біля 200 ведмедів, тоді як у Гриняві їх чисельність зменшилась до 8 (Burzyński W.) [8].[8]

З метою отримання більших коштів від здачі права полювання та для передачі угідь найефективнішому користувачу органи державної влади оголошувались аукціони.

[7] Kalendarz Mysliwski na 1929 rok. Pod red. Ejsmonda J. – Warszawa, 1929. – S.48-70.

[8] Burzyński W. O niedżwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 14.

PREZYDIUM
C. K. DYREKCYI LASÓW I DÓBR
PAŃSTWOWYCH.

Lwów, dnia 5. maja 1906.

L. 640/pr. ex 1906.

Obwieszczenie.

Celem oddania w dzierżawę prawa polowania na wszelkie rodzaje zwierzyny w c. k. okręgu gospodarczym Hryniawa, obejmującym obszar około 17.500 *ha* na przeciąg lat 12-tu od 1. sierpnia 1906 począwszy, rozpisuje niniejszem c. k. Dyrekcya lasów i dóbr państwowych O. II. we Lwowie licytacyę za pomocą ofert pisemnych.

Oferty własnoręcznie podpisane, ostemplowane na 1 koronę i zaopatrzone w wadyum w kwocie zaofiarowanego całorocznego czynszu dzierżawnego wnosić należy do c. k. Dyrekcyi lasów i dóbr państwowych II. we Lwowie najdalej do 12. czerwca b. r. do godz. 12-tej w południe.

W ofertach podać należy: miejsce zamieszkania i zatrudnienie oferenta, przedmiot i okres dzierżawny, ofiarowany roczny czynsz dzierżawny w cyfrach i słowach, tudzież oświadczenie, że oferentowi warunki dzierżawy dokładnie są znane i że takowym bezwarunkowo się poddaje. Oferty nie powinny zatem zawierać warunków sprzecznych z warunkami licytacyi, ani w ogóle jakichkolwiek dodatków i zastrzeżeń, gdyż takie oferty uważane będą za nieważne. Oferty mają w końcu zawierać oświadczenie, że oferent zrzeka się bezwarunkowo terminów ustanowionych w § 862 u. c. co do przyjęcia przyrzeczenia i że zobowiązuje się po przyjęciu oferty zawrzeć z c. k. Administracyą dóbr państwowych w terminie wyznaczyć się mającym formalny kontrakt dzierżawny.

C. k. Administracya dóbr państwowych zastrzega sobie prawo dowolnego wyboru między oferentami bez względu na wysokość ofiarowanego czynszu, jakoteż prawo odrzucenia całkowicie lub częściowo wyniku licytacyi i dowolnego rozporządzania przedmiotem dzierżawy. Decyzya co do wyniku licytacyi zastrzeżona jest c. k. Ministerstwu rolnictwa we Wiedniu.

Warunki licytacyi przejrzeć można w Departamencie IX. c. k. Ministerstwa rolnictwa we Wiedniu, w c. k. Dyrekcyi lasów i dóbr państwowych O. II. we Lwowie, tudzież w c. k. Zarządzie lasów i dóbr państwowych w Hryniawie.

Bliższych wyjaśnień udziela c. k. Zarząd lasów i dóbr państwowych w Hryniawie, gdzie też za poprzedniem zgłoszeniem się obszar wydzierżawić się mającego polowania obejrzeć można.

C. k. Namiestnik
jako Prezydent c. k. Dyrekcyi lasów i dóbr państwowych.

W zastępstwie:
Hirsch.

Повідомлення про проведення аукціону щодо надання права полювання в державних лісах Гриняви на площі 17500 га [9][9].

---

[9] Ogłoszenia // Łowiec – 1906. – № 11.

У 1906 році у «Ловці» опублікували оголошення про надання в оренду мисливських угідь. Переможець отримував право полювання на всі види дичини протягом 12 років у Гринявських ревірах на площі 17500 га. Аукціон повинен був відбутись у Львові 12 червня 1906 року в офісі Дирекції державних лісів [10][10]. Слід відмітити, що на початку 30-х років XX ст. загальна площа державних лісів Станиславівського воєводства становила 196003 га, з яких 127846 га було здано в оренду [11][11]. Відповідно до історичних джерел Гринявський ревір орендував відомий мисливець Тадеуш Цєнський (1858-1925), який в 1902-1918 роках був депутатом Галицького сейму, а при Другій Речі Посполитій (1922-1925 рр.) – сенатором Сейму. У 1918 році він був керівником Львівської міської ради, а з 1907 року отримав право полювання у великих державних лісових масивах Гринява – Явірник. Всього він тут добув п'ятьох оленів та декілька ведмедів. Полювання на ведмедів в основному відбувались на принаді (Dubanowiczowa E.)[12][12].

У 1912 році на території Гринявських ревірів планувалось створення фауністичного резервату на площі 40 тис. га з метою інтенсивного розведення ведмедя, рисі, оленя [13][13].

Велика кількість дичини у Гринявських ревірах приваблювала багатьох відомих мисливців. Так, у 1913 році тут чотирнадцять днів полював відомий в Європі мисливець Леопольд Сальватор (Marinków J.) [14][14]. У 1933 році у

---

[10] Obwieszczenie//Łowiec. – 1906. – № 11. – S.132.

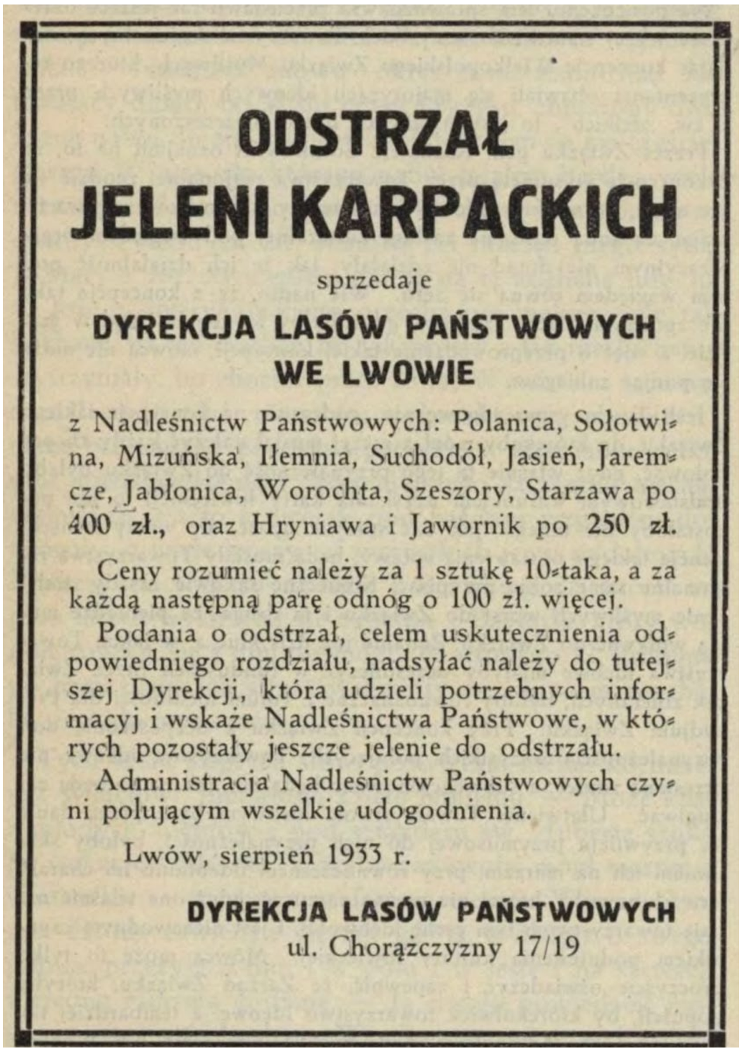
[11] Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-205.

[12] Dubanowiczowa E. Wielki myśliwy/ Edwardowa Dubanowiczowa //Łowiec. – 1926. – № 1. – S. 6-7.

[13] Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-205.

[14] Marinków J. Echa zeszłorocznych polowań arcyksiążecych w Mizuniu / Jan Marcinków // Łowiec – 1913. – № 14. – S.162-163.

Гриняві п. Брікманн добув два трофеї оленів – роги: дванадцяту та чотирнадцяту [15][15]. У 1935 році двадцятку добув інженер Марцінкевич [16][16]. Для приваблення мисливців у пресі публікували оголошення, в яких рекламували полювання у Гринявському ревірі.

Оголошення Дирекції державних лісів у Львові з пропозицією відстрілу оленів карпатських у державних надлісництвах: Ілемня, Поляниця, Солотвино, Яремче, Ворохта, Шешори, Гринява і Явірник [17].[17]

Зокрема, Дирекція державних лісів у Львові продавала право відстрілу карпатських оленів, розміщуючи оголошення у пресі. Слід відмітити, що у

---

[15] Z Karpat //Łowiec – 1934. – № 21-22. – S.176.

[16] Rykowisko w 1935r. w lasach państwowych//Łowiec. – 1935. – № 13. – S. 158-160.

[17] Ogłoszenia // Łowiec – 1933. – № 17. – S.204.

Гриняві та Явірнику право полювання продавалось дешевше (за 250 злотих), тоді як у Поляниці, Ілемні, Суходілі, Ясеню, Яремче, Яблуниці, Ворохті, Шешорах – по 400 злотих.

ЛІТЕРАТУРА

1. Spausta W. Niedźwiedż / Władysław Spausta // Łowiec. – 1896.– № 8. – S. 115.

2. Burzyński W. O niedźwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 9.

3. Ludkiewicz J. Sprawozdanie delegatów / Jan Ludkiewicz //Łowiec. – 1905. – № 23. – S. 273-274.

4. Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 2-10.

5. Wykaz zwierzyny ubitej w lasach kameralnych w Galicyi w dziesięcioleciu 1878 do 1887, wraz z wykazem zwiezostanu w tych lasach z końcem roku 1887, zestawione przez c.k. dyrekcyę lwowską domen i lasów//Łowiec. – 1888. - № 4. – S. 69.

6. Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-187.

7. Kalendarz Mysliwski na 1929 rok. Pod red. Ejsmonda J. – Warszawa, 1929. – S.48-70.

8. Burzyński W. O niedźwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 14.

9. Ogłoszenia // Łowiec – 1906. – № 11.

10. Obwieszczenie//Łowiec. – 1906. – № 11. – S.132.

11. Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-205.

12. Dubanowiczowa E. Wielki myśliwy/ Edwardowa Dubanowiczowa //Łowiec. – 1926. – № 1. – S. 6-7.

13. Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-205.

14. Marinków J. Echa zeszłorocznych polowań arcyksiążecych w Mizuniu / Jan Marcinków // Łowiec – 1913. – № 14. – S.162-163.

15. Z Karpat //Łowiec – 1934. – № 21-22. – S.176.

16. Rykowisko w 1935r. w lasach państwowych//Łowiec. – 1935. – № 13. – S. 158-160.

17. Ogłoszenia // Łowiec – 1933. – № 17. – S.204.

Проців О.Р. З історії мисливства у Гриняві // Регіональні аспекти флористичних і фауністичних досліджень :матеріали П'ятої міжнар. наук.-практ. конф. (19 квітня 2018 р., м. Чернівці, Україна) / наук. ред. І.І. Чорней, І. В. Скільський, А. В. Юзик ; М-во екології та природ. ресурсів України, Нац. природ. парк «Черемоський» та ін. – Чернівці : Друк Арт, 2018. – С. 144-146.